

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΝΕΦ 206	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΟΛΑ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ο Αριστοφάνης στη νέα ελληνική σκηνή (20ός αιώνας)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	Διαλέξεις	3	5
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κανένα		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (στα ελληνικά)
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://classweb.cc.uoc.gr/classes.asp

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης*
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης*

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων*

Το μάθημα αποτελεί βασικό βήμα για την εξοικείωση του προπτυχιακού φοιτητή με ένα ιδιαίτερο κομμάτι της ιστορίας του ελληνικού θεάτρου.

Η ύλη του στοχεύει σε μια πρώτη αλλά ουσιαστική επαφή των φοιτητών με βασικά προβλήματα και ζητούμενα της φιλολογίας αλλά και της ιστορίας του θεάτρου στην Ελλάδα.

Στόχο του μαθήματος αποτελεί η κατανόηση από την πλευρά των φοιτητών της ιδιαιτερότητας αλλά και της αλληλεπίδρασης του νεοελληνικού θεάτρου με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό και αμερικανικό όπως διαφαίνεται μέσω των πρακτικών που εφαρμόστηκαν κατά το αριστοφανικό ανέβασμα στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα. Αντίστοιχα, η αλληλεπίδραση του θεάτρου με τη λογοτεχνία και τις υπόλοιπες τέχνες

αλλά και η απεξάρτησή της από αυτές θα απασχολήσει τους φοιτητές κατά τη διάρκεια των παραδόσεων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- κατανοεί τα βασικά και κρίσιμα χαρακτηριστικά των παλιότερων αριστοφανικών παραστάσεων
- διακρίνει τα βασικά αισθητικά και ιδεολογικά ρεύματα αλλά και τις κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες από τις οποίες επηρεάστηκαν οι παραστάσεις και να μπορεί να καταδείξει τα σημάδια τους.
- Κατανοήσει τη θεατρική λειτουργία σε αντίστοιχες σημερινές παραστάσεις έργων όχι μόνο του Αριστοφάνη αλλά κάθε είδους θεάτρου.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα.:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

• Ομαδική Εργασία

• Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η κληρονομιά του 19^{ου} αιώνα: φοιτητικές και επαγγελματικές παραστάσεις.
Προβλήματα ένταξης του Αριστοφάνη στον κορμό του νεοελληνικού θεάτρου

Τρεις σημαντικές παραστάσεις με την αυγή του 20ού αιώνα: *Νεφέλες* (1900)
Εκκλησιάζουσες (1904) *Πλούτος* (1905). Κατάλληλες και ακατάλληλες διά
κυρίας και δεσποινίδας.

Η λύση του αποκαθαρωμένου από τη βωμολοχία: *Ειρήνη* από την Εταιρεία Ελληνικού
Θεάτρου σε σκηνοθεσία Μιλτιάδη Λιδωρίκη (1919).

Ορνιθες, σε σκηνοθεσία Σπύρου Μελά στην Ελευθέρα Σκηνή των Μαρίκας
Κοτοπούλη, Σπύρου Μελά, Μήτσου Μυράτ (1929).

Ορνιθες, *Πλούτος*, *Κύκλωψ*: Οι πρώτες σκηνοθεσίες του Καρόλου Κουν στον
Αριστοφάνη και το σατυρικό δράμα, με τον μαθητικό θίασο του Κολεγίου
Αθηνών (1932-34).

Πλούτος σε σκηνοθεσία Καρόλου Κουν στη Λαϊκή Σκηνή που έχει ιδρύσει ο ίδιος
μαζί με τους Γιάννη Τσαρούχη και Διονύση Δεβάρη (1936). Η αξιοποίηση της
Επιθεώρησης.

Εθνικό Θέατρο: *Νεφέλες*, σε σκηνοθεσία Σωκράτη Καραντινού (κτήριο οδού Αγίου
Κωνσταντίνου). 1951. Ο Αριστοφάνης στην Επίδαυρο. 1955. Οι σκηνοθεσίες
του Αλέξη Σολομού.

Θέατρο Τέχνης: *Πλούτος* σε σκηνοθεσία Καρόλου Κουν και μετάφραση Μ.
Χουρμούζη, στο θέατρο του Πεδίου του Άρεως. 1957. *Ορνιθες* στο Ηρώδειο
1959. Το σκάνδαλο και η δικαίωση.

Επίγονοι, κληρονόμοι, ανανεωτές της παράδοσης. *Βάτραχοι* με σοβαρή όψη, Θέατρο
Τέχνης 1966, μουσική Γιάννης Χρήστου. Η αντιπρόταση του Σπύρου
Ευαγγελάτου: *Εκκλησιάζουσες*, *Λυσιστράτη*, *Βάτραχοι*. Ξένος σκηνοθέτης
σκηνοθετεί Αριστοφάνη στην Επίδαυρο (Λούκα Ρονκόνι, *Πλούτο*, 1985).
Παράσταση Αριστοφάνη σε ξένη γλώσσα στην Επίδαυρο (Πήτερ Χωλ,
Λυσιστράτη, 1994). Επιθεωρησιακοί ηθοποιοί με Αριστοφάνη στην Επίδαυρο
(Ντ. Ηλιόπουλος, Θανάσης Βέγγος, Σωτήρης Μουστάκας).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Στην τάξη
--	-----------

<p style="text-align: center;">ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<p>Βιντεοσκοπημένα και ηχογραφημένα μέρη των παραστάσεων</p> <p>Φωτογραφικό υλικό</p> <p>Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class</p>																									
<p style="text-align: center;">ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p><i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i></p> <p><i>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i></p> <p><i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="679 618 999 745"><i>Δραστηριότητα</i></th> <th data-bbox="999 618 1342 745"><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="679 745 999 831">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="999 745 1342 831">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 831 999 916"></td> <td data-bbox="999 831 1342 916"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 916 999 1001"></td> <td data-bbox="999 916 1342 1001"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 1001 999 1086"></td> <td data-bbox="999 1001 1342 1086"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 1086 999 1171"></td> <td data-bbox="999 1086 1342 1171"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 1171 999 1256"></td> <td data-bbox="999 1171 1342 1256"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 1256 999 1341"></td> <td data-bbox="999 1256 1342 1341"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 1341 999 1426"></td> <td data-bbox="999 1341 1342 1426"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 1426 999 1512">Αυτοτελής Μελέτη</td> <td data-bbox="999 1426 1342 1512">83</td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 1512 999 1597">Τελική Γραπτή Εξέταση</td> <td data-bbox="999 1512 1342 1597">3</td> </tr> <tr> <td data-bbox="679 1597 999 1962">Σύνολο Μαθήματος <i>(25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</i></td> <td data-bbox="999 1597 1342 1962">125</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις	39															Αυτοτελής Μελέτη	83	Τελική Γραπτή Εξέταση	3	Σύνολο Μαθήματος <i>(25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</i>	125	
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>																									
Διαλέξεις	39																									
Αυτοτελής Μελέτη	83																									
Τελική Γραπτή Εξέταση	3																									
Σύνολο Μαθήματος <i>(25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</i>	125																									

<p style="text-align: center;">ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p><i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p><i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i></p> <p><i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p>	<p>Γραπτή τελική εξέταση όπου θα εξετάζονται:</p> <p>Η εμφάνιση και η εξέλιξη των αριστοφανικών παραστάσεων στην Ελλάδα</p> <p>Οι βασικότερες παραστάσεις-σταθμοί</p> <p>Τα βασικά τους χαρακτηριστικά</p>
--	--

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. L. Tsirimocos, *La mise en scène d' Aristophane dans le théâtre grec contemporain* (Η σκηνοθεσία του Αριστοφάνη στο νεοελληνικό θέατρο). Πανεπιστήμιο Paris I, Panthéon-Sorbonne 1977, Επόπτης καθηγητής: Olivier Revault d' Allonnes.
2. VAN STEEN, G. A. H.: *Venom in Verse. Aristophanes in Modern Greece*. Princeton University Press: Princeton & New Jersey, 2000.
3. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ, Μ.: *Ο Αριστοφάνης στη νέα ελληνική σκηνή*, διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Φιλολογίας, Ρέθυμνο, 2006.
4. ΜΑΝΤΕΛΗ Β.: *Η απόδοση των Αχαρνέων στη Νεοελληνική Σκηνή, μετάφραση και παράδοση*, ΕΚΠΑ, Αθήνα 2007.
5. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, Γ.: *Στα ίχνη του Διονύσου. Παραστάσεις αρχαίας τραγωδίας στην Ελλάδα 1867-2000*, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Αθήνα, 2005.

6. ΒΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, Ε.: «Οι περιπέτειες του σκηνοθετικού βλέμματος», στον τόμο ΜΕΡΚΟΥΡΗΣ, Σπ.: *Αρχαίο ελληνικό θέατρο: η επίδρασή του στην Ευρώπη*, Εκδόσεις ΚΑΠΟΝ, Αθήνα, 1993, σσ. 67-79.
7. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ, Β.: *Η Θεατρική Κριτική στην Αθήνα του Μεσοπολέμου*, Εκδόσεις Αιγόκερως, Αθήνα, 2008 (Α΄ τόμος) και 2009 (Β΄ τόμος).
8. ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ, Κ.: «Η ερμηνεία του αρχαίου δράματος κατά τον 20ό αιώνα στην Ελλάδα», στον τόμο ΜΕΡΚΟΥΡΗΣ, Σπ.: *Αρχαίο ελληνικό θέατρο: η επίδρασή του στην Ευρώπη*, Εκδόσεις ΚΑΠΟΝ, Αθήνα, 1993, σσ. 103-125.
9. ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ, Κ., ΓΩΓΟΣ, Σ. & ΟΜΑΔΑ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΩΝ: *Επίδauρος: το αρχαίο θέατρο, οι παραστάσεις*, Μίλητος, Αθήνα, 2002.
10. ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ, Θ.: «Το αρχαιοελληνικό δράμα στη νεοελληνική σκηνή. Θεατρική παράδοση και πολιτισμική μνήμη στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα», στο *Διαδρομές στη Θεατρική Ιστορία*, Εξάντας, Αθήνα, 2004, σσ. 97-114.
11. ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ, Θ.: «Σκηνική ερμηνεία του αρχαίου δράματος», στο *Το ελληνικό θέατρο στον 20ό αιώνα. Πολιτισμικά πρότυπα και πρωτοτυπία*, Εξάντας, Αθήνα, 2002, σσ. 11-50.
12. ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ, Θ.: *Εισαγωγή στην ιστορία και τη θεωρία του θεάτρου*, Εξάντας, Αθήνα, 2011, «Μέρος πρώτο: Αρχαίο Δράμα», σσ. 17-78.
13. CONSTANTINIDIS, S. E.: «Classical Greek Drama in Modern Greece: Mission and Money», *Journal of Modern Greek Studies* 5, No 1 (1987), σσ. 15-32.
14. ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ-ΑΓΑΘΟΥ, Κ.: «Η πρόσληψη της Νέας και της Ρωμαϊκής Κωμωδίας από τη νέα ελληνική σκηνή: στα ίχνη μιας αισθητής απουσίας» στον τόμο της ίδιας: *Περί τραγωδίας και τρυγωδίας*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007, σσ. 331-436.
15. ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ-ΑΓΑΘΟΥ, Κ.: «Η επιβίωση και αναβίωση του Αριστοφάνη με όχημα τον Πλούτο», στον τόμο *Στέφανος. Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούχνερ* (επιμ. Ι. Βιβιλάκης), Εκδόσεις Ergo, Αθήνα, 2007, σσ. 423-432.
16. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ, Σ. Α.: *Από τη θεωρία στη σύγχρονη σκηνή και στην ορχήστρα της Επιδαύρου*. Εκδόσεις Ergo, Αθήνα, 2004.
17. HALL, E., & WRIGLEY, A.: *Aristophanes in Performance 421 BC to AD 2007: Peace, Birds and Frogs*, Legenda: Oxford 2007.
18. ΚΟΥΝ, Κ.: *Για το Θέατρο. Κείμενα και συνεντεύξεις* (πρόλογος: Μ. Πλωρίτης), Ιθάκη, 1981.
19. LAMBROPOULOS, V.: «Classics in performance», *Journal of Modern Greek Studies*, 20/2 (2002), σσ. 191-213.
20. ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΧΩΛΣ, Α.: «Αναβίωση: Ελλάδα», στον τόμο WALTON, Michael J.: *Το αρχαίο ελληνικό δράμα επί σκηνής. Εγχειρίδιο για τις παραστάσεις του αρχαίου δράματος στην κλασική εποχή και στους νεότερους χρόνους* (μτφρ. Κ. Αρβανίτη, Β. Μαντέλη), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2007, σσ. 381-428.
21. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ, Μ.: «Η ένταξη της αρχαίας κωμωδίας στα φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου», στον τόμο: Ι. Βιβιλάκης (επιμ.), *Πρακτικά Α΄ Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου. Το ελληνικό Θέατρο από τον 17ο στον 20ό αιώνα*, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών – Εκδόσεις Ergo (Παράβασις – Μελετήματα 2), Αθήνα, 2002, σσ. 345-35.

22. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ, Πλ. (επιμ.): *Παραστάσεις αρχαίου ελληνικού δράματος στην Ευρώπη κατά τους Νεότερους Χρόνους*, Γ΄ Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση / Κέρκυρα, 4, 5, 6 Απριλίου 1997, Καστανιώτης, Αθήνα, 1999.
23. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ, Πλ.: «Από την ιταλική σκηνή στην αρχαία: Σκηνοθεσία του αρχαίου δράματος και θεατρικός χώρος», στον τόμο: *Στέφανος. Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούχνερ* (επιμ. Ι. Βιβιλάκης), Ergo: Αθήνα 2007, σσ. 781-793.
24. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ, Πλ.: *Το θέατρο στην Ελλάδα. 1940-2000. Μια επισκόπηση*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2005.
25. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ, Ε. (επιμ.): *Η μετάφραση του αρχαίου ελληνικού δράματος σε όλες τις χώρες του κόσμου*, Αθήνα, 1998.
26. ΣΗΦΑΚΗΣ Γ.: *Προβλήματα μετάφρασης του Αριστοφάνη*, Στιγμή 1985
27. ΣΙΔΕΡΗΣ, Γ.: *Το αρχαίο θέατρο στη νέα ελληνική σκηνή 1817-1932*, Ίκαρος, Αθήνα 1976.
28. ΧΑΤΖΗΠΙΑΝΤΑΖΗΣ Θ.: *Διάγραμμα ιστορίας του Νεοελληνικού θεάτρου*, ΠΕΚ, Ηράκλειο 2015.